Införande av vaccination mot vattkoppor

2027

Innehåll

- Bakgrund
- Syfte med vaccinationsprogrammet
- Rekommendation/genomförande av ikapp-vaccinationen
  -sammanfattning
- Vattkoppor – om sjukdomen
- Vacciner mot vattkoppor
- Vaccinationsprogram mot vattkoppor
- Ikapp-vaccination mot vattkoppor
- Länkar

Bakgrund

- Regeringsbeslut om införande av vaccination mot vattkoppor i barnvaccinationsprogrammet. Det gäller barn födda fr o m 1:a juli 2025. Start 1:a januari 2027.
- Dessutom beslut om tidsbegränsad ikapp-vaccination av barn 5-t o m 17 år. Den startar 1:a mars 2027 och pågår t o m 2033.
- Regeringen och SKR har kommit överens om hur ikappvaccinationen ska genomföras. Finansiering initialt för 2027-2029.

Syfte med vaccinationsprogram mot vattkoppor

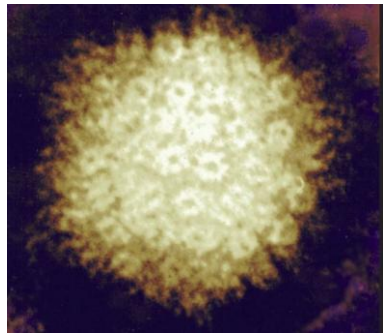
- Skydda barn mot vattkoppor
- Förebygga allvarlig sjukdom, komplikationer och fall som behöver sjukhusvård
- Ge indirekt skydd till de som inte kan vaccineras
- Minska risken för sjukdom i vuxen ålder
- Minska risken för utbrott framöver

Rekommendation och genomförande av ikapp-vaccinationen

- Doserna kan ges vid schemalagda besök för vaccinationer enligt barnvaccinationsprogrammet.
- Intervall mellan doserna kommer därmed att variera.
- Immunitetsbedömning görs utifrån anamnestiska uppgifter. Ingen provtagning behövs.
- Vid osäkert immunstatus erbjuds vaccination med två doser.

Vattkoppor – om sjukdomen

Vattkoppor

- Mycket smittsam. Orsakad av varicella zoster-virus (VZV).
- 90 procent av svenska barn har haft vattkoppor före 12 års ålder (i en situation utan vaccination).
- VZV blir latent kvar i nervsystemet, reaktivering kan leda till bältros.

Vattkoppor

- Relativt mild sjukdom för många, men några behöver sjukhusvård på grund av komplikationer. Enstaka dödsfall förekommer.

- Vattkoppor kan ha allvarligare förlopp hos tonåringar och vuxna.

- Risken för allvarlig sjukdom är högst hos personer med nedsatt immunförsvar, gravida och nyfödda.

Smittsamhet

- Främst droppsmitta, men även via direktkontakt med sekret från blåsor.
- Inkubationstiden är oftast 14 till 16 dygn (10 och 21 dygn).
- Hög smittsamhet redan någon till några dagar innan blåsorna uppstår.
- Smittsamheten kvarstår så länge nya utslag uppstår.

Symptom

- Feber och värk i kroppen.

- Små vätskefyllda blåsor som först ses på mage och rygg och sedan i ansiktet, hårbotten och munnen. Mängden av blåsor varierar. Oftast uppstår nya blåsor i ungefär en veckas tid.

- Klåda

Komplikationer

- Sekundär bakteriell hudinfektion (grupp A streptokocker, stafylokocker), som i enstaka fall kan leda till sepsis.
- Lunginflammation.
- Cerebellär ataxi.
- Hjärnhinneinflammation, hjärninflammation.
- Stroke.
- Kongenitalt varicellasyndrom: hudlesioner, skelett-, ögon- och neurologiska skador.

Vacciner mot vattkoppor

Vacciner mot vattkoppor

- Levande försvagade vacciner, innehåller försvagat vattkoppsvirus.
- Monovalent vaccin (endast mott vattkoppor).
- Kombinationsvaccin mot mässling, påssjuka, röda hund och vattkoppor (tetravalent vaccin).

Vaccination

- I nuläget finns bara monovalenta vacciner i Sverige.

- Kommer att ges i barnvaccinationsprogrammet, samtidigt som MPR
  - ✓18 mån
  - ✓Åk 2

Monovalenta vacciner

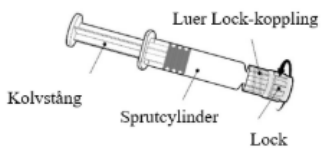
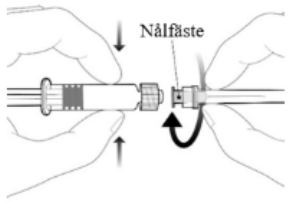
- Varilrix (GSK) och Varivax (MSD). I nuläget avtal med GSK.
- Likvärdiga och utbytbara.
- Rekommenderas från 12 månaders ålder, men kan under särskilda omständigheter ges i åldern 9-11 månader (godkända från 9 mån ålder).
- Ges i två-dosschema.
- Lägsta intervallet mellan doserna är 4 veckor.
- Administrering intramuskulärt eller subkutant.

Vaccination före 12 månaders ålder

- Dosen given i 9-11 månaders ålder räknas som dos 1.
- Om den första dosen ges före 12 månaders ålder ska det vara minst 3 månader mellan dos 1 och 2.
- Barn som har fått en dos vid 9-11 månaders ålder och en dos vid 18 månaders ålder betraktas som färdigvaccinerade.

Varilrix

- Endossprutor
- O.5 ml im (sc)
- Bör helst användas omedelbart efter beredning.
- Beredd lösning kan förvaras
  - ✓ i rumsptemperatur i 90min
  - ✓ I kylskåp (2 grader till -8 grader) max 8 timmar

	Håll alltid i sprutcylindern, inte i kolvstången eller i Luer Lock-kopplingen (LLA). Skruva av locket på sprutan genom att vrida det motsols.
	Fäst nålen på sprutan genom att att försiktigt ansluta den till Luer Lock-kopplingen och rotera ett kvarts varv till du känner ett klick. Håll nålen i linje med sprutan. Om du inte gör detta kan Luer Lock-kopplingen bli förvrängd och läcka. Om Luer Lock-kopplingen faller av under monteringen ska en ny vaccindos (ny spruta och injektionsflaska) användas. Förebered vaccinet så som beskrivs nedan. Dra inte ut kolvstången ur sprutcylindern, om detta sker ska vaccinet inte admnistreras.

1. Tillsätt spädningsvätskan till pulvret. Skaka väl tills allt pulver har lösts fullständigt. Det färdigställda vaccinet ska användas omedelbart.
2. Dra upp hela innehållet från injektionsflaskan.
3. En ny nål ska användas för att administrera vaccinet. Skruva av nålen från sprutan och fäst injektionsnålen genom att repetera stegen ovan.

Tetravalenta vacciner
Marknadsförs inte i Sverige för närvarande

- ProQuad (MSD) och PriorixTetra (GSK)
- Innehåller vaccin mot mässling, påssjuka, röda hund och vattkoppor
- Vaccinerna är likvärdiga och utbytbara
- Godkända från 9 månaders ålder
- Ges i två-dosschema
- Administrering intramuskulärt eller subkutant

Kombination med andra vacciner

- Kan ges samtidigt med andra vacciner, t ex med övriga vacciner inom barnvaccinationsprogrammet.
- Om vaccin mot vattkoppor och ett annat vaccin *inte* ges samtidigt:
  - vaccin mot vattkoppor och ett inaktiverat (avdödat) vaccin kan ges med valfritt intervall
  - vaccin mot vattkoppor och ett annat parenteralt levande försvagat vaccin, till exempel MPR-vaccin, ska ges med minst 4 veckors intervall.

Säkerhet

- Vacciner mot vattkoppor har använts över 40 år.
- Vaccination mot vattkoppor ingår i vaccinationsprogram i över 50 länder.
- Flera hundra miljoner doser av vaccin mot vattkoppor är givna i världen.
- Allvarliga biverkningar är sällsynta.

Biverkningar

- Ömhet, rodnad och svullnad vid injektionsstället.
- Feber och huvudvärk.
- Utslag som liknar vattkoppor 1-3 veckor efter vaccination, främst nära injektionsstället (3-5 procent av vaccinerade).
- Fåtal fall där vaccinvirus överförts till icke-immuna närkontakter har rapporterats globalt. I dessa fall har de vaccinerade haft utslag med blåsor efter vaccination.

Biverkningar-feberkramper

- Något ökad risk för feberkramper efter tetravalent vaccin, MPRV, *inte* efter *monovalent* vaccin.

- Risken efter vaccination är lägre än i samband med sjukdom

- Förekommer vid dos 1 (5-10 dagar efter vaccination).

Skyddseffekt, efter implementering av vaccinationer

- 80-90 % skydd efter en dos. Över 90 % efter två doser.
- Nästan 100-procentigt skydd mot allvarlig sjukdom redan efter en dos.
- Två doser ger långvarigt skydd. Inga tecken på sviktande skydd, efter ca 20 år i länder där man har vaccinerat länge.
- Genombrottsinfektioner är ovanliga men kan förekomma. Mild sjukdom i så fall.

Kontraindikationer

- Anafylaktisk reaktion efter tidigare dos eller på någon komponent i vaccinet.
- Allvarlig immunbrist.
- Graviditet.

Vaccinationsprogram mot vattkoppor

Vaccinationsprogram, schema

- Dos 1: 18 månader
- Dos 2: Årskurs 1-2
- Barn födda från och med den 1 juli 2025 omfattas av programmet.

Vad säger överenskommelsen

- 17-åringar: 2 doser 2027
- 15-17-åringar: en dos per år 2027-2028
- 7-14-åringar, minst en dos 2027-2029

”Huvudmannen får tidigarelägga vaccinationer om de bedömer det vara möjligt.”

Sjuksköterskors ordinationsrätt

- Behöriga sjuksköterskor har rätt att ordinera vaccin mot vattkoppor inom barnvaccinationsprogrammet: till barn födda 1 juli 2025 eller senare från och med 1 januari 2027.
- Socialstyrelsen förbereder ändringar av föreskrifter (HSLF:FS 2028:43) som innebär att behöriga sjuksköterskor kommer att ha rätt att ordinera vaccin mot vattkoppor till barn som vaccineras inom ikapp-vaccinationsinsatsen.

Föreskriftsändringen planeras att träda i kraft 1 mars 2027.

Vaccination mot vattkoppor i andra länder

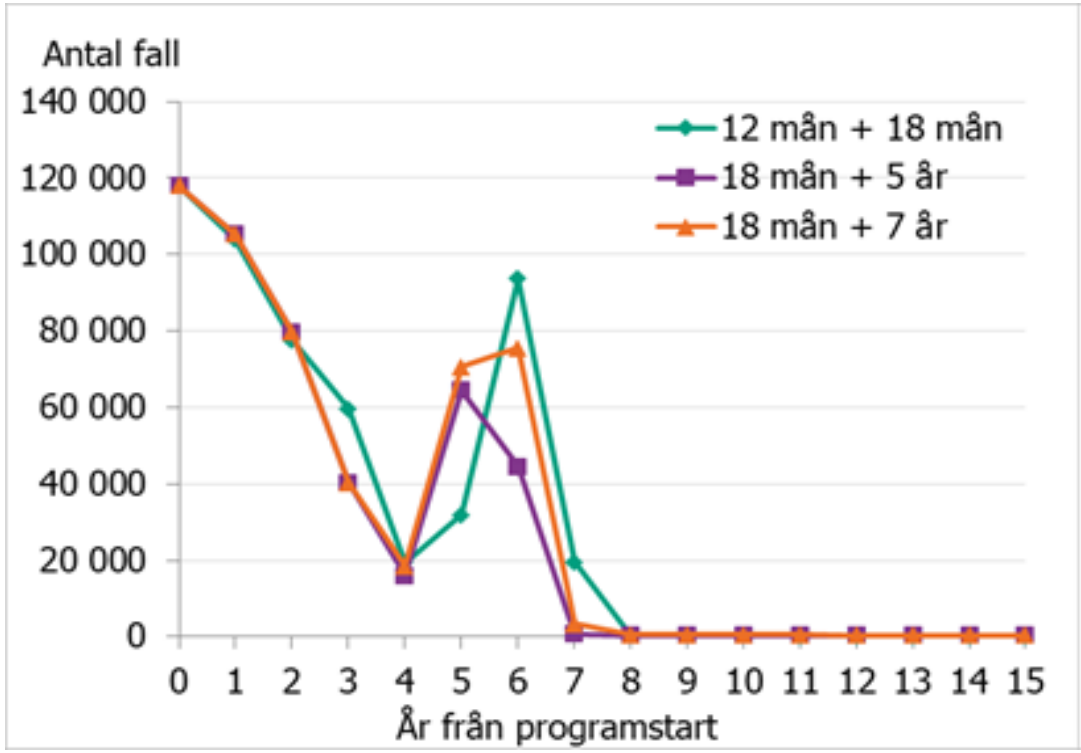
- Över 50 länder har vaccination mot vattkoppor i vaccinationsprogram. USA sedan 1995, Tyskland sedan 2003.
- De flesta tillämpar 2-dosschema, några har 1-dosschema.
- Dosintervall i programmen varierar, från kort (t ex i Tyskland 11 och 15 månader) till långt (t ex i Finland 18 månader och 6 år).
- Snabb minskning av förekomsten av vattkoppor har setts efter införandet.
- Sjukdomsfall minskar även bland yngre barn som inte är vaccinerade ännu tack vare minskad smittspridning.

Ikapp-vaccination mot vattkoppor

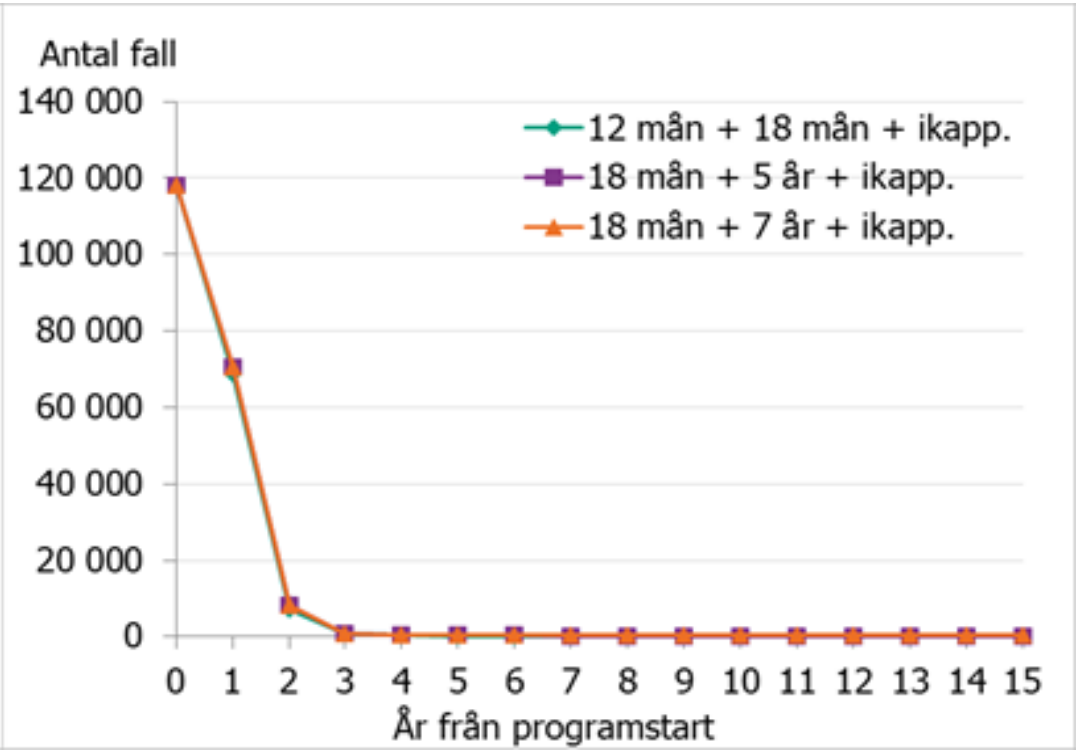
Förväntad effekt av vaccination

Modellering över årligt antal fall av vattkoppor över tid efter införande av vaccinationsprogram mot vattkoppor, utan och med ikapp-vaccination, två doser givna vid olika åldrar.

Utan samtidig ikapp-vaccination

Med samtidig ikapp-vaccination

Andel icke-immuna barn, seroepidemiologisk studie 2024

	Seronegativa (2024)
Åldersgrupp	Andel (%) (95%KI)
1	91,5 (80,1-96,6)
2	80,5 (70,3-87,8)
3	68,4 (57,3-77,8)
4	52,9 (41,3-64,1)
5	55,2 (44,7-65,2)
6	38,0 (29,1-47,8)
7	32,7 (24,8-41,8)
8	18,5 (11,9-17,6)
9	20,4 (13,7-29,2)
10-12	14,8 (11,4-19,0)
13-15	8,5 (5,5-12,9)
16-18	8,9 (5,3-14,6)

- Urvalet i studien är begränsat.
- Proverna är insamlade efter pandemin och minskad viruscirkulation under pandemiåren kan ha påverkat resultatet.
- Resultaten bör ses som vägledande men ovanstående begränsningar bör tas i beaktande.

Kommun	Antal icke immuna elever åk 8 -2012	Antal icke immuna elever åk 9 -2011	Antal icke immuna elever gym åk 1 Läsår 2025/2026	Antal icke immuna elever gym åk 2 Läsår 2025/2026
Avesta	24	21	29	25
Borlänge	51	52	78	66
Falun	66	65	101	96
Gagnef	12	11	1	0
Hedemora	14	12	14	9
Leksand	14	16	17	17
Ludvika	31	28	30	28
Malung-Sälen	8	10	10	8
Mora	19	20	34	30
Orsa	5	7	0	0
Rättvik	7	9	15	13
Smedjebacken	9	11	3	3
Säter	9	10	1	1
Vansbro	6	6	4	6
Älvdalen	6	8	11	10
summa totalt	**281**	**284**	**348**	**312**

Ikappvaccination i samband med ordinarie vaccinationstillfälle

Födelseår	Årskurs VT 2027	År/termin för Dos 1	Årskurs då dos 1 ges	År för dos 2	Årskurs då dos 2 ges
2020	Fk	2028	Åk 2	2032	Åk 5
2019	Åk 1	Hösten 2027	Åk 2	2030	Åk 5
2018	Åk 2	2029	Åk 5	2032	Åk 8
2017	Åk 3	2028	Åk 5	2031	Åk 8
2016	Åk 4	Hösten 2027	Åk 5	2031	Åk 9
2015	Åk 5	Våren 2027	Åk 5	2030	Åk 8
2014	Åk 6	2028	Åk 8	2029	Åk 8 el. 9
2013	Åk 7	Hösten 2027	Åk 8	2028	Åk 8 el. 9

Ikappvaccination 15 – 17 åringar

Födelseår	Årskurs VT 2027	År/termin för dos 1	Årskurs då dos 1 ges	År/termin för dos 2	Årskurs då dos 2 ges
2012	Åk 8	2027	Åk 8/9	VT 2027/HT 2027	Åk 8 el. 9
2011	Åk 9	VT 2027	Åk 9	VT. 2027	Åk 9
2010	Gym 1:an	2027	Gym 1:an	2027	Åk 2
2009 De som inte fyllt 18år	Gym 2:an	2027	Gym 2:an	2027	Åk 2

Beställning av vaccin

- Kommer vara samma rutin som beställning av HPV
- Regionen står för kostnaden av vaccinet
- Vaccin beställs av alla enheter (både i regionen och kommuner) från vaccinleverantören
- Vid beställning av vaccin hos leverantören anger kommunerna ”Vattkoppor Catch up” i stället för kostnadsställe

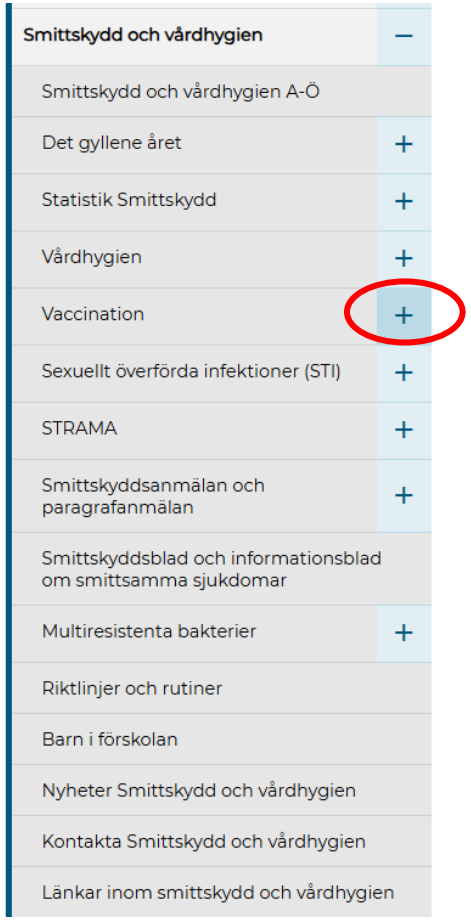
Stödmaterial

- Samtyckesblankett
- Hälsodeklaration
- Information till vårdnadshavare
- Checklista – för att underlätta planeringen mellan region och kommun

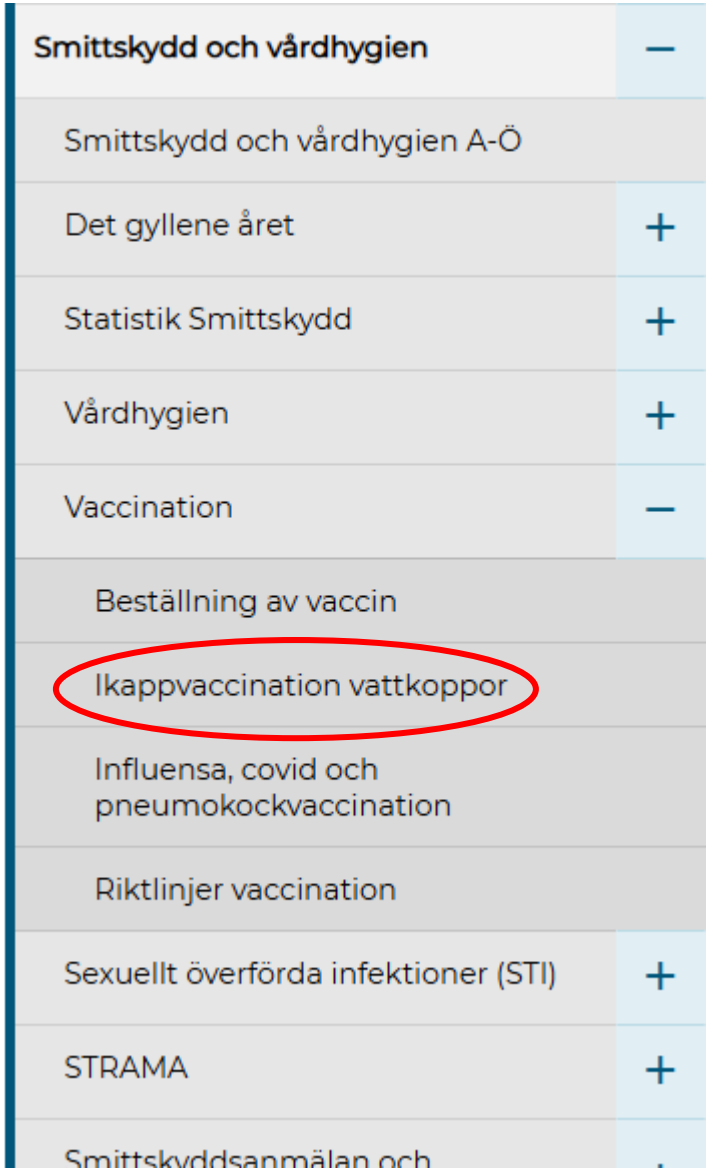
Smittskydd och vårdhygiens externa hemsida.

Googla smittskydd och vårdhygien Dalarna

[Smittskydd och vårdhygien]

Smittskydd och vårdhygien
Smittskydd och vårdhygien A-Ö
Det gyllene året
Statistik Smittskydd
Vårdhygien
Vaccination
Beställning av vaccin
Ikappvaccination vattkoppor
Influensa, covid och pneumokockvaccination
Riktlinjer vaccination
Sexuellt överförda infektioner (STI)
STRAMA

Ikappvaccination vattkoppor

Här samlar vi aktuell information, stödmaterial, dokument och länkar gällande ikappvaccination vattkoppor. Sidan uppdateras löpande.

Information om vattkoppor och vaccin mot vattkoppor

Vattkoppor - 1177

Vaccination mot vattkoppor - Folkhälsomyndigheten

Information till vårdnadshavare om vaccination mot vattkoppor för barn - Folkhälsomyndigheten

Information om ikappvaccinering mot vattkoppor

Vaccinationsprogram och ikappvaccination mot vattkoppor - Folkhälsomyndigheten [Ingen rubrik]

Överenskommelse regeringen och SKR

Överenskommelse ikappvaccination vattkoppor

Frågor och svar om vaccination mot vattkoppor

Frågor och svar om vaccination mot vattkoppor - Folkhälsomyndigheten

Dela: Facebook Linkedin Bluesky

Checklista – ansvarsfördelning vid vattkoppsvaccination i skolan

Checklistan kan användas som ett stöd för personal inom regionen och kommunerna inför ikappvaccineringen. Den används för gemensam avstämning av ansvar och praktiska förberedelser, så att inget viktigt moment glöms bort.

Uppgift	Ej aktuell	Ansvarig Organisation		Namn på ansvarig	Utfört
		Kommun	Region		
Övergripande planering och ansvar					
Boka datum för vaccinering					
Boka lämplig lokal på skolan					
Finns friskolor där vaccination ska ske? Är kontakten med den/dessa skolor tagen?					
Vem/vilka ansvarar för att vaccinera?					
Åk 8:					
Åk 9:					
Gymnasieelever:					
Vem/vilka ansvarar för ordination?					
Vem ska elever/vårdnadshavare kontakta vid medicinska- samt praktiska frågor?					
Säkerställ att lokalen fungerar praktiskt för vaccination					
Säkerställ att personal som ska vaccinera har tillgång till lokalen på vaccinationsdagen					

Uppgift	Ej aktuell	Ansvarig Organisation		Namn på ansvarig	Utfört
		Kommun	Region		
Information och insamling av underlag					
Informera elever och vårdnadshavare om vaccinationserbjudandet					
Skicka ut och samla in eventuell samtyckesblankett					
Skicka ut och samla in underlag för immunitetsbedömning					
Vem kontrollerar att underlagen är fullständiga och begär ev. komplettering					
Kartlägga vilka som ska vaccineras					
Skicka ut information om datum och tid för vaccinationstillfället till elever/vårdnadshavare					
Ev. Informera övrig skolpersonal om vaccinationstillfället					

Uppgift	Ej aktuell	Ansvarig Organisation		Namn på ansvarig	Utfört
		Kommun	Region		
Förberedelser och genomförande av vaccination					
Beställ vaccin vem och vart ska det levereras?					
Ordna förvaring för vaccinet. Finns kylskåp? Förvaring av vaccin inför vaccinering (max 90 min i rumstemperatur efter beredning). Övrig tid ska vaccinet förvaras i kylskåp (2–8 grader C).					
Ta med vaccinationsmaterial Vaccin, plåster, sprittussar mm.					
Ta med akutlåda					
Ta med avfallsburkar för kanyler					
Dokumentation av vaccination					
Identifiera elever som inte vaccinerades som planerat					
Säkerställ ev. överlämning om fortsattvaccinering ska ske hos en annan vårdgivare.					

Länkar

- Vaccination mot vattkoppor — Folkhälsomyndigheten
- Vaccinationsprogram och ikapp-vaccination mot vattkoppor — Folkhälsomyndigheten
- Information till vårdnadshavare om vaccination mot vattkoppor för barn — Folkhälsomyndigheten
- Frågor och svar om vaccination mot vattkoppor — Folkhälsomyndigheten

Mitt Vaccin

MittVaccin

- Region Dalarna har upphandlat MittVaccin journal som journalsystem för vaccinationer.
- Nästa steg är att ansluta Dalarnas kommuner både äldreomsorg samt Elevhälsa
- Systemet ger stöd för registrering av vaccinationer och överblick över elevens vaccinationshistorik. Här ordinerar och registrerar ni vaccinationer.
- Ett gemensamt journalsystem ska ge enhetlig statistik och underlag för Smittskydds uppföljning och rapportering.

Införande MittVaccin Elevhälsa

- Frågor, funderingar eller utmaningar?

- Annette.Westerlund@regiondalarna.se

TACK!

Frågor?

- Helena Ernlund: helena.ernlund@regiondalarna.se
- Anna Ahlzén: anna.ahlzen@regiondalarna.se